

Daug botanikoje padirbėta L. Yvinskio, bet jo tie veikalai irgi neatspausdinta ikišiol.

Matyt, kad darbininkų būta, kad senesniųjų mūsų veikėjų nemaža ir padaryta, tik tuomi mūsų permažai pasinaudota ir gal dar daug padaryto darbo nė nesužinota, neapgarsinta. Taip-pat ir pas mus jau būta kelių dešimčių metų snudulio laiko. Tik paskutiniaisiais trejais dešimtmečiais duodasi vėl pas mus ir botanikos srytyje matyt pažanga.

Jau «Auszroj» 1886 m. Pigulevičius atspausdina eilę žolių vardų, Dr. J. Basanavičius — «Apszvietoj» 1893 m. № 10, Chromopolitanus — «Vienybė Lietuvosninkų» 1893 m.

Atsiranda rankraščių su augalų vardais, žolynų (d-ro P. Matulaičio, d-ro J. Staugaičio, P. Višinskio—Drąsutavičiaus, M. Davoino-Silvestravičiaus, d-ro K. Griniaus ir kt.)

Tuos visus didesniusius ir mažesniusius darbus užviršija kapitalinis P. Matulionio veikalas «Žolynas. Lietuvos augalų žodynas ir augalų taisyklės», išleistas 1906 m. Vilniuje. Čia surinkta apie 3000 botanikos lietuviškųjų vardų, kurie pasemta iš kokių 5000 autoriaus skaitytų ir girdėtų žodžių (Mlt. ž. d. p. 4).

Sulyginus senesniosios mūsų botanikų eilios darbus (Pabrėžos, Kossarževskio, Daukanto, Yvinskio) su šių dienų darbais reikia prisipažinti, kad mes, būdami geresnėse sąlygose, rodos, ne taip našiai dirbame, kai anie.

Atsiminkime, kaip sunkų buvo tvirti botanikos terminai Pabrėžai.

Anksčiau paminėtame veikalė: „Taisyklės Auguminis“ Shenandoah, Pa. 1900.—Pabrėža skundžiasi: „Bet oi, kaip vargus daigtas išduoti kokį veikalą tokioje kalboje, kurioje niekas iš žemaičių lig šiol anė mis'yti nepamislijo tame daigte rašyti!“

Reikėję augalų rinkinys dauginti, tobuli botanikos veikalai įgyti, visa terminologija iš lotynų kalbos išsiversti. Prie tų visų vargų dar prisieidavę „šiderstvos išturėti (kaipo būčiau niekų darbą ėmęs, kurį kožnas norintis galis lenkų knygose rasti)“.

Dar pridėsime, kad ir skaitytojų tokiam veikalui vargu galėjo autorius tikėtis susilauksiąs.

Vienok nepaisant visų kliūčių pasisekė Pabrėžai per aštuonolius metus tą darbą užbaigti.

Kame gi priežasiis tokio anų metų, ne vien Pabrėžos, bet ir kitų rašytojų veiklumo, darbo vaisingumo ir ištvėmės?

Žinoma, turbūt ir paties autoriaus būdo tvirtumas, stamantrumas čionai daug svėrė. Matyt, kas jo apsiimta, tas ir padaryta, pusiaukeliu nesustota.

Bet tuomi vien visa ko neišaiškįsi. Galvon ateina, kad tokiam Lietuvos (Žemaitijos) protų judėjimui impulsą buvo suteikęs ne kas kita, kaip Vilniaus universitetas.

Patsai Pabrėža cituotos knygos pradžioje mini, jog jam tame darbe buvo daug padėję Vilniaus universiteto profesoriai; Jonas Wolfgang, ir Juozapas Jundzillas. Jie suteikę jam knygų, džiovintų augalų, augalų sėklų, pagelbėję pažymėti kaikuriuos augalus.

Ir patsai Pabrėža, kaip ir Daukantas, buvo Vilniaus universiteto mokinium. Kad ne universitetas, kad ne jo profesoriai, vargu būt Pabrėžos tokie darbai atlikta.

Pabalgiant ši skaitymą lai gi leista bus man išreikšti noras ir viltis, kad Vilniuje kuogreičiausiai vėl susilauktume universiteto, to visų pageidaujamo mokslo žydinio!

Tuom gi tarpu glauskimės prie Lietuvių Mokslo Draugijos, nešdami jos lždan kiek kas išmano!

Marijampolėje. V. 1913.

LIETUVIŲ TAUTA

Liet. Mokslo Draugijos raštai.

KNYGA II. DALIS 3.

(1912/13 M.)

VILNIUJE.
MARTYNO KUKTOS SPAUSTUVĖJE
1914.